REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-korut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 227. Brașov, Duminecă 14 (27) Octomvrie 1907.

Pactul economic și Dr. Lueger.

Eri s'a început în camera deputaților din Viena discuțiunea asupra pactului economic. După prima cetire a proiectelor de lege relative la pact, a luat cuvântul deputatul Dr. Chiari, președintele uniunei partidelor naționale germane, după care a vorbit conducătorul creștinilor-sociali Dr. Lueger. Acesta a accentuat cunoscutele sale puncte de vedere într'un discurs pipărat, îndreptat și de astădată în contra politicianilor judeo-maghiari — cum îi numește — sbiciuind în felul său purtarea lor despotică față cu naționalitățile nemaghiare și „politica lor de extorcare“ ce afirmă, că o urmăresc, față cu Austria. Lăsăm să urmeze după știrile primite azi, cuprinsul acestui discurs remarcabil, care exprimă vederile conducătorului celui mai puternic partid din „Reichsrath“.

Dr. Lueger, zice, că creștinii-sociali s'au sfătuit asupra proiectelor pactului pentru a lua o deciziune, dacă să voteze pro ori contra lor. Nu se poate nega, că proiectele conțin multe în favorul Austriei, dar sunt și multe puncte îngrijitoare în ele, despre cari e de lipsă să se dea lămuriri. De aceea partidul poate lua o hotărâre definitivă numai după ce va primi aceste lămuriri și după ce proiectele se vor desbate în comisiune. Susține, că discursurile miniștrilor ungari Wekerle și Kossuth se contrazic în parte cu discursurile miniștrilor austriaci. „Avem un drept a ști, cari miniștri au vorbit adevărul“.

„Un alt moment îngrijitor“ — adauge Lueger —„este, că politicianii maghiari, sau mai corect zis: judeo-maghiari perzistă în vechea lor politică de extorcare. Ii cunoaștem din atitudinea lor față cu naționalitățile nemaghiare, pe cari le tractează într'un mod de necrezut căci li-se face cu neputință până și exercitarea mandatelor lor de deputat, și încă cu forța. Dar îi cunoaștem pe acești politiciani și din modul cum au dobândit sancțiunea prealabilă pentru garanțele constituțiunei. Aceste garanțe stau în legătură strânsă cu pactul și se pare, că sunt prețul ce se plătește Ungariei pentru încuviințarea pactului. Austriacilor nu le poate fi indiferent, ca regele apostolic din grația lui Dumnezeu să devină un rege din grația lui Kossuth. Dacă vom privi mai deaproape garanțele constituției, ajungem la convingerea, că regele Ungariei va fi și de aci încolo pompos îmbrăcat, dar i-se ia miezul original al unui rege și se transmite asupra miniștrilor actuali ai coaliției“.

„Pentru a lua poziție față cu pactul vrem să avem mai nainte și lămuriri liniștitoare despre aceea, că în chestiunile militare nu se vor face nouă concesiuni Maghiarilor. Avem lipsă de-o armată austro-ungară, nu însă de-o armată kossuthistă, pentru care nu voim să aducem nici o jertfă“.

„Mai departe cerem o lămurire liniștitoare despre aceea, ca posturile cele mai însemnate diplomatice de ambasadori și conzuli să nu fie ocupate tot numai de Maghiari“. Lueger critică apoi pe contele Pallavicini, care a fost ambasador austro-ungar în București și acum e ambasador în Constantinopol zicând, că e un maghiaron. Spune, că cu Pallavicini a făcut o esperiență curioasă când a fost în București, unde s'a dus să se pună în legătură cu politicianii români. S'au pus toate în lucrare ca să fie reținut de a merge în România, dar totuși s'a dus, fiindcă stă cu simpatiile sale pe partea Românilor. In București a vorbit și cu contele Pallavicini, care i-a zis: „Ști că se putea întâmpla cea mai mare nenorocire, o baiă de sânge“. L'am întrebat: „Cine să fi provocat vărsarea de sânge?“ Pallavicini îmi răspunse: „puternica colonie maghiară, ce se află în București“. — „Dar“, ziseiu eu, „Excelență, cum puteți vorbi așa ceva? Maghiari sunt puțini în București, Jidani unguri sunt, dar aceștia, puteți fi sigur, nu-și varsă sângele, ci fug mai departe unde sunt la adăpost de ori ce vărsare de sânge.“ Acest diplomat nu vede decât Maghiari nu cunoaște decât interese maghiare și vă spun că în peninsula balcanică e de lipsă a cunoaște bine interesele popoarelor de acolo și mai ales a popoarelor slave și a câștiga aceste popoare cât mai mult pentru Austria.

Mai zice că creștinii sociali cer să se reguleze și raportul Bosniei și Herțegovinei cu Austria, căci nu vor admite să devină provincii ale Ungariei.

„In chestiunea băncii“, esclamă Lueger, „nu ne temem de amenințările domnilor Maghiari. Să poftească să încerce a le executa; sunt convins că vor sfârși-o curând“.

„Ungurii mai amenință, că pactul de față „va fi ultimul preț“. Poate fi, vom vedea apoi cum se va desfășura lucrul. Ungurii să nu vorbească însă multe, căci altfel e cu putință să nu capete nici pe acest ultim pact și că, deși sub auspicii nefavorabile, vom începe eventual deja acuma lupta cu ei.“

„Mi-se impută că aș fi zis să ne despărțim de Ungaria și că aș fi strigat „Los von Ungarn“. Aceasta n'am zis'o nici-odată; am strigat totdeauna numai: să ne despărțim de aceasta clică trădătoare judeo-maghiară. (Viue aplause) și voiu striga și de aci încolo. De Ungaria nu ne vom despărți, nu vom lăsa să ni se închidă poarta spre Orient, dacă însă Judeo-maghiarii voiesc luptă, atunci suntem gata...“.

Incheiă exprimând speranța că miniștrilor le va succede ai convinge, că îngrijirile lor în ce privește destinul Austriei nu sunt întemeiate și că deci vor putea să între în desbaterea proiectelor pactului.

Conferința episcopilor catolici de Joi s'a ocupat esclusiv cu chestia congruei. Desbaterile sunt aproape ca și finite. Conferința este dispusă a primi în întregime proiectul ministrului de culte. Din suma de 5—700.000 cor., ce vor avea de contribuit fondurile catolice pentru congruă, episcopiile cele mai bogate au oferit 50—60 procente, rămânând să fie acoperit restul de către prepozitele, capitolele și episcopiile mai sărace. La regularea salarelor s'a sulevat idea *împărțirei progresive*, dar nu s'a stăruit deocamdată asupra ei. Pentru noi are deosebită însemnătate, hotărârea conferinței, *ca la distribuirea congruei să nu se facă nici o deosebire între preoțimea catolică de rit latin, și cea de rit oriental.* — In conferința de mâne se așteaptă publicarea hotărârilor.

La desbaterile conferinței au luat parte activă și I. P. S. S. Mitropolitul Mihalyi cu toți Episcopii sufragani.

Comisiile parlamentare lucrează repede. Cea financiară a primit proiectul indemnității. Cea juridică asemenea a primit în genere proiectul pentru judecătoria administrativă. *Holló* a sulevat ideea dacă nu ar trebui puse la competința acestei judecătorii și conflictele între forurile militare și civile.

In cameră vor ajunge la ordinea zilei, întâiu indemnitatea, apoi proiectele lui Andrassy, și mai apoi compromisul.

Sufragiul universal. Cercurile opoziționale costatează, că n'a fost nevoe să se ceară indemnitate pe patru luni. S'a făcut numai, ca budgetul să fie supus unei noui desbateri și astfel să se trăgăneze prezintarea sufragiului universal.

Pactul în favorul agrarilor. Ziarul oficios al agrarilor maghiari înșiră în șepte puncte, de ce pactul este mai cu seamă în favorul lor. 1. Făina maghiară va fi tac-

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

De prin Ardeal.

Frumseți naturale și creațiuni de artă.

Care dintre noi n'a fost stăpânit uneori de dorul de călătorie? Cine nu s'a simțit cuprins câte-odată de nostalgia depărtărilor, ce ne-o deșteaptă în suflet zarea munților perduți în ceață sau talazurile mărei nesfârșite și fără astâmpăr?... Ce n'am da uneori, ca să putem trece peste țări și mări, pe căi depărtate, necunoscute? Să străbatem țara granzilor și obosiți de drum, să ne odihnim la umbra palmierilor din »grădina Spaniei« la Orihuela, sau rătăcind pe malurile Guadalquivirului, să admirăm Sevilla, despre care locuitorii ei zic cu mândrie:

Quien no ha visto a Sevilla,
No ha visto maravilla.*)

Sau nu ne sboară câte odată sufletul pe aripi nevăzute în mândra Italie, unde sub bolta azură a ceriului ținuturile par a fi asemenea unor grădini fermecătoare, iar graiul omenesc este un cântec dulce, armonios? Și cine n'ar dori să vază minunile orientale, Cornul-de-aur, pagodele Indiei, ori fiordurile nordului, liniștite și pline de tăcere sau apoi misterurile Africei, cu pustiurile arinoase, pe cari le străbat în sbor pasările călătoare, cum cântă Alexandri:

Fericite călătoare! sburând iute pe sub ceriuri,
Au văzut în răpegiune ale Africei misteruri,
Lacul Ciad și munții Lunii cu Pustiiu 'ngrozitor,
Nilul alb, cărui să 'nchină un cumplit, negru popor...

Dar să stringem aripele dorului... Să lăsăm pe globe-trotterii a străbate căile depărtărilor nemăsurate, iar noi să ne mărginim pașii de călători la plaiurile unui mic colț al lumii, nouă atât de drag, la plaiurile Ardealului. Am călcat și eu câteva cărări de-ale străinătății, dar ori unde m'am aflat departe de Ardeal, sufletul meu să dorea la sânul lui. Căci negreșit în lumea largă sunt multe frumseți de văzut, multe minuni de admirat, dar de aceste găsim și în hotarele Ardealului. Natura a grămădit multe frumseți naturale pe pământul nostru. Numai cât noi Ardelenii trecem adeseori nepăsători pe lângă ele, le băgăm în samă puțin. Pe noi nu ne uimește cutare priveliște fără păreche, pe când străinii, cari trec prin Ardeal, sunt încântați la tot pasul, de cele ce le văd ochii. Moțul dela poalele Detunatei își paște liniștit caprele și să miră văzând, că vin să admire stâncile lui străini din țări depărtate, Nemți și Englezi. Ba în naivitatea lui socotea că aceștia nu sunt în toată firea, de fac ei atâta amar de cale, pentru ca să-i cerceteze munții și stâncile lui. El nu știe că o stâncă de felul Detunatei nu se găsește în Europa continentală și trebue să alergăm până în Scoția, la peștera lui Fingal, ca să dăm de stâlpi de bazalt, cari au asămănare cu stâlpii Detunatei noastre!

Frumseța țării Ardealului a stârnit în mine dorul de-a călători. Când privesc în depărtare conturile munților noștri îmi pare, că ei mă cheamă să le urc coastele, să trec pe marginea prăpastiilor, să străbat în o altă lume, în lumea ciutelor de munte și vulturilor carpatini. Sau când privesc de pe o culme șoseaua, ce șerpuește albă prin verdeața câmpiei și apoi la o cotitură să perde din vedere, un dor, un tainic dor mă cuprinde, dorul de a pleca prin țară, ori în care parte, căci pretutinea dai de frumseți și rarități naturale, de care rămâi satisfăcut și mulțumit.

Dorul de călătorie... Acest dor mi-a dat adeseori în mână toiagul de călător, de care însoțit am cercetat cele mai multe ținuturi ale Ardealului. Cu el în mână am urcat coastele Tâmpei dela Brașov și de pe culmea ei m'am desfătat în frumsețile Țărei-Bârsei și a coroanei de munți, ce o încunjoară. Am fost în căscioara din creștetul cetății Cohalmului și am admirat zidurile, ce au alcătuit aceasta cetate și cari să par a fi crescute din stâncă, atât de mult le-a negrit și mucegăit trecutul vremilor. Am urcat Dealul Devei, admirând puternicele ruine, ce-i încunună creștetul, ca o coroană veche și părăsită. Am fost pe muntele cel mai înalt al Ardealului, pe vârful bătrânului Negoi, la o înălțime de 2536 m. preste nivelul mării, de pe a cărui muche stâncoasă și învăluită în muschiu, să vede o jumătate de țară, cu șiruri nesfârșite de dealuri și coline. Am fost apoi prin pădurile Țebleșului și pe la stânile de pe coastele Retezatului, trecând pe la frumoasele ruine ale cetății Colțului și am urcat și alți uriași de ai Carpaților noștri. In rătăcirile mele am admirat puternica despicătură de munte, Cheia Turzii și stânca Detunata, am străbătut prin cele mai multe pasuri și chei al noastre, apoi am beut apă din isvorul Oltului, m'am odihnit ca călător pe țermul lacului Sânt-Ana din munții Ciucului, atât de singuratic, atât de tăcut... și ce să mai notez în fuga condeiului? Am fost în cetatea Hunedoarei în sala cavalerilor, în turnul Neboisa; am văzut la Grădiște ruinele Ulpiei-Traiane, cari au aspectul unui cimiter vechiu și părăsit — cu adevărat cimiter, căci aici ne zace îngropată gloria străbună; am văzut sarcofugul lui Ioan Huniade și altor personage istorice în biserica din cetatea Alba-Iuliei și am depus o lacrimă de durere pe mormântul lui Iancu la Țebea, lângă goronul lui Horia...

Rătăcind astfel prin Ardeal, aflăm la tot pasul regiuni romantice, peisage pitorești, rarități naturale și frumseți, cari ne încântă și ne robesc sufletul. Dovadă ne dau despre aceasta streinii din lumea mare. Lăsând la o parte pe călătorii mai vechi, cari în scrierile lor fac adevărate imne de laudă și admirație Ardealului pentru frumsețile lui, amintesc aci pe doi din timpul nostru. Bergner în cartea sa între altele zice despre Brașov, că sufletul lui adeseori »să adâncește în admirarea icoanei acestui oraș, împrejmuit de toate părțile cu

*) Cine nu a văzut Sevilla, nu a văzut o minune.

sată de-acum în Croaţia ca şi în Ungaria. 2. Două linii ferate deschise esportului. 3. Pe urma nouelor impozite de conzumaţie, se vor putea instala fabrici de spirt şi bere, la proprietăţile mari. 4. Opreşte industria ambulantă a agenturilor austriace, cari făceau comerciu cu produsele proprietăţilor. 5. Prin măsuri aspre contra falsificării de vin încătuşă concurenţa italiană. Asigură desfacerea vinului de Tokay în Austria. 6. Măsuri în contra falşificării produselor economice. 7. Oprirea jocului la bursă.

Neîncredere guvernului a votat congregaţia comitatului Hajdu, făcând apel în aceasta direcţie către celelalte comitate.

Polonyi redivinus. Se scrie, că fostul ministru de justiţie, aşa de ruşinos căzut, după convorbirea avută cu Wekerle, a ştiut să găsească o formulă, prin care se vor putea împăca diferitele nuance din partidul kossuthist.

Face dealtmintrea senzaţie atitudinea poruncitoare a constituţionalilor, cari ameninţă să provoace ei criză de guvern, dacă 48-iştii stărue pe lângă declaraţia în chestia băncii. »Magyarország«, ziarul acestora, răspunde numai decât, că nu se vor lăsa terorizaţi de 67-işti.

Reformele agrare în România. — Din Bucureşti se anunţă, că comisiunea parlamentară pentru reformele agrare se va întruni între 20 şi 25 Oct. v.

La Haga.

— Sfârşit de conferenţă. —

(Fine).

Viaţa lumească — de se poate zice — a fost cu deosebire activă la Haga, în timpul celor patru luni în cari au stat acolo, misiunile, şi mulţi trimişi au găsit acolo alinare pentru plictiseala care-i supăra.

A trebuit chiar ca toţi aceşti diplomaţi, jurisconsulţi şi generali să aibă, cu drept cuvânt, un stomac sdravăn, căci au luat parte la prânzuri gata să obosiască pe gustătorii cei mai de valoare: Nu numai pe terenul dreptului s'au întrecut puterile; fiecare dintr'însele a pretins că se distinge în arta culinară. S'au primit invitaţii; ele au trebuit să fie întoarse. Micile state voiau să strângă la mora lor pe delegaţii celor mari, ca să'şi poată arăta suveranitatea — dar zvonul a mers, şi totul mă îndeamnă să-l cred întemeiat, că nu s'a fraternizat în totdeauna cordial în jurul farfuriilor. şi că în ceasul şampaniei, s'au schimbat epigrame curtenitoare şi spirituale — dar totuşi aspre.

Voiţi să ştiţi cari au fost cele două misiuni cari au pregătit cele mai frumoase serbări? Aţi numi bucuros uniunea americană şi Franţa, Anglia şi Rusia? Ei bine, nu. Vă păcăliţi.

Sultanul Turciei trimisese la Haga pe un anume Turkhan-Paşa, care şi-a făcut o specialitate din a reprezenta Islamul în toate conferenţele internaţionale. Acest Turkhan-Paşa, al cărui trecut este mai mult complex, e însoţit mereu de un cafegiu negru, care are drept slujbă de a-l feri de «cafeaua rea». Dacă are o grijă cu totul particulară de zilele sale, apoi nu-şi îngrijeşte mai puţin interesele materiale, şi cum are în totdeauna teama de a fi lipsit de venitele sale, (ale bunurilor cultului a cărora pază îi e încredinţată, cu titlul de ministru), aşteptă ca Abdul-Hamid, suveranul său, se poate fi mulţumit de serviciile sale. Când reuşeşte să întâlniască un gazetar, îi cere, cu cel mai binevoitor surâs, să spună bine despre Impăratul otoman, acest monarch atât de umanitar şi care se dedă cu atâta devotament operilor de civilizaţie.

In comisiunile conferenţei, avea în totdeauna un cuvânt binevoitor pentru Padişah, ştiind bine că cuvântul acesta va fi consemnat în procesele-verbale, şi că Padişahul va pune să i se citească aceste documente, ca să vadă dacă i se pomenise numele. Cu toate acestea, Turcia n'a jucat un rol prea pompos la Haga. Atunci Turkhan-Paşa a avut o idee genială. A dat un bal, şi cum un bal turcesc e lucru curios, şi fiindcă s'a văzut puţină lume, toată diplomaţia a alergat. Abdul-Hamid va fi mulţumit de şeful misiunei sale, care a triumfat în dans.

Cu toate acestea Turcia n'a eclipsat Brazilia. Aceasta este acea mare Republică Sud-Americană, al cărei prim reprezentant, d-l Ruy Barbosa, a vorbit atât de bogat, care a organizat cele mai măreţe receptiuni. N'am putut afla cât a costat ceia din urmă, dar ceea ce e sigur, e că la ea s'au hotărât 8.000 lei pentru flori, că iluminatul a fost admirabil şi că Sud-Americanii formară acolo o amestecătură bizară. Neamurile sărace, Bolivia, Ecuatorul, Venezueia au fost poftite, si n'au greşit să lipsească.

*

Dacă nu s'a asigurat pacea vecinică, cel puţin s'a mâncat şi s'a jucat în onoarea împăciuirii neamurilor, iar popoarele au să plătească un sdravăn diurn, ca să se acopere toate aceste spese. Noi ne vom cunoaşte nota, când guvernul îşi va depune cererea de credite la cameră. Ea va fi foarte mică faţă de aceea a Germaniei sau a Americei, căci delegaţii noştrii au trăit aproape modest. Misiunile cele mai grele vor fi acele ale Republicelor sud-americane, ale căror mandatari au fost siliţi să lipsească cu soţii, copii şi servitori vreme de şase ori opt luni. Un diplomat a lăsat să înţeleg că cu 25 milioane s'ar putea plăti toate cheltuelile, cari se leagă de Conferenţă. Suma e frumuşică, mai cu seamă dacă se ia în samă folosul pe care l'au oferit toate aceste cheltuieli.

E cu toate acestea o ţară care s'a arătat de o rară sgârcenie, şi aceasta este însăşi aceia care le primia pe celelalte — Olanda. Mi se spusese la început că nu primise pe misiuni, nici nu a ingăduit conferenţei sala camerei sale, decât cu părere de rău, şi fiindcă-i venea greu să se lipsească de cinstea aceasta. De fapt, ea nu şi-a pus de fel silinţa ca să facă plăcută şederea pentru oaspeţi, ori ca să le uşureze lucrul. Ba s'ar crede chiar că directorul Postelor Regatului ar fi dat ordine speciale, ca factorul să nu sosiască nici-odată la vreme, şi ca diplomaţia să fie jenată în lucrările sale.

O regină tînără guvernează Olanda, ori mai bine domneşte acolo, dacă nu guvernează. Şi aceasta regină tînără a luat în căsătorie pe un prinţ. Acest prinţ tovarăş n'a avut nici chiar grija de a pregăti câteva vorbe în franţuzeşte ca să salute misiunile. Cât despre suverană, serbările pe cari le-a organizat ea s'au resumat doar într'un prânz la Amsterdam, la şaizeci şi ceva kilometri dela sediul conferinţei, şi care s'a sfârşit la ora 1, când încep de obiceiu prânzurile oficiale. Ea are cu toate acestea un palat la Haga şi ar fi putut ocoli un aşa drum pentru nişte diplomaţi bătrâni, dar ea nu înţelegea de loc să se constrângă, şi cum locuia la castelul Loo, şi obicinuia să se culce de vreme, ea a trecut peste observaţiunile respectuoase ale protocolului său.

Delegaţii sunt mulţumiţi de a fi sfârşit cu lucrările. Fiţi siguri că sunt destul de pătrunşi de zădărnicia sarcinei lor, dar fiţi tot atât de siguri că în toate Parlamentele, miniştri afacerilor externe vor sărbători splendoarea operei împlinite. — *Diplomaticus.*

(Din „Revue Bleu".) Trad. de M.

In chestia şcoalelor noastre.

Articolii apăruţi sub titlul «Soartea şcoalelor în secolul XX», în N-rii recenţi ai ziarului nostru au dat prilej unei părţi a presei noastre să se ocupe din nou cu chestia ardentă a existenţei şcoalelor noastre poporale în faţa proiectului Apponyi. După «Unirea» din Blaj urmează acum «Telegraful Român» din Sibiu, care în legătură cu articolii publicaţi în ziarul nostru, pe cari i-a reprodus în întregime, face următoarele propuneri concrete:

«Fiind lucrul principal la susţinerea şcoalelor noastre confesionale procurarea mijloacelor necesare, din cari va trebui să fie acoperită plata urcată a învăţătorilor, credem că ar fi consult, ca fără amânare protopopii să se întrunească toţi la episcopiii şi cu Arhiereii împreună să se consulte asupra procurării acelor mijloace.

«La tot cazul, comunele bisericeşti, cari sunt în stare să aducă nouăle jerte cerute, vor trebui să jertfească din al lor, şi să'şi păstreze şcoalele; iar pentru celelalte vor trebui să jertfească ceice pot, lăsându-se cel puţin în parte cruţat poporul. In privinţa aceasta s'ar putea decreta deci următoarele:

«Din fondurile existente ale diecesesolor să se iee anumite procente, şi tot aşa şi din fondurile bisericeşti, în scopul de a se înfiinţa un fond special pentru susţinerea şcoalelor confesionale. Mai departe să se angajeze toţi dignitarii, toţi funcţionarii bisericeşti. Arhierei, protopopi, preoţi şi învăţători, să contribue anual cu anumite procente (toate 3%) din salarele lor la acest fond. Să se facă apoi apel la proprietarii noştri mai de frunte, cum şi la advocaţi şi alţi inteligenţi, ca şi ei să dee la fond anumite (2—3) procente din venitele lor anuale. In urmă să se apeleze şi la băncile româneşti, cari asemenea se susţin dela popor, ca şi ele să contribue cu ceva, barem cu un procent din profitul lor în scopul susţinerii şcoalelor, iar restul apoi, care rămâne neacoperit, să se arunce pe popor.

«Afară de aceasta, preoţii vor avea să mai aducă şi jertfa aceea, care însă e o datorinţă sfântă, că vor catehisa regulat şcolarii, de douăori în săptămână, instruându-i şi în cântările bisericeşti, iar protopopii vor avea să visiteze cel puţin de douăori în an şcoalele toate din parohiile aparţinătoare tractului lor, îngrijindu-se de grabnica delăturare a acelor scăderi, din a căror causă inspectorii regeşti ar putea excepţiona vre-una ori alta dintre şcoalele confesionale...».

Cronica din afară.

Desminţiri din Serbia. Din Belgrad se anunţă că ştirea dată de unele ziare străine, după care s'ar fi arestat un număr oarecare de ofiţeri sârbi pentru crima de înaltă trădare, este lipsită de temei şi este răspândită în scopul de a compromite starea normală a Serbiei. Intru cât priveşte arestarea ofiţerilor Stoainovici şi Hobischi, ea a fost provocată de abuzurile comise de aceşti ofiţeri în serviciul lor. De asemenea se desminte ştirea, după care un complot ar fi fost descoperit contra regelui sau a prinţului moştenitor al Serbiei. Toate aceste ştiri sunt adevărate născociri.

Iswolski despre politica externă a Rusiei. D-l Iswolski ministrul afacerilor străine al Rusiei, a declarat unui redactor al ziarului »Le Matin«, că Rusia are nevoie de linişte, iar nu de aventuri pentru a urma o politică pacinică. In intrevederea ce ministrul Rusiei a avut'o cu diferiţii oameni de stat, el a exprimat aceleaşi vederi şi aceeaşi dorinţă a Rusiei de a urma o politică de prietinie de bună vecinătate, în scopul de a da popoarelor mulţumire şi putere de a prospera.

Luptă între soldaţi turci şi muntenegreni. Din Cetinge se anunţă că între soldaţii turci din garnizoana Tussi, care voiau să împedece pe muntenegrenii din Zatripca să treacă fruntaria, şi între săteni a isbucnit o ceartă urmată de focuri de puşcă. Trei turci au fost ucişi. Soldaţii turci au deschis focul contra satului şi o nouă luptă s'a încins, in urma căreia sunt mai mulţi morţi. Guvernul a trimes la faţa locului un general pentru a cere guvernului turcesc să restabilească ordinea.

Răspunsul Serbiei la nota puterilor. Guvernul sârbesc a remis reprezentanţilor Austro-Ungariei şi Rusiei răspunsul său la nota puterilor înţelese în chestiunea macedoneană. Ministrul de finanţe Paciu a plecat la Viena.

---

dealuri«, iar reposatul Rechus, cel mai mare geograf al timpurilor noastre, cercetând — călăuzit de De Gerando — Rătezatul şi văile Jiiurilor, a fost răpit de vederile romantice ale ţinutului.

Aşa este Ardealul nostru, plin de frumseţi încântătoare, dar dacă vom căuta prin întinsul lui opere de artă, vom rămânea decepţionaţi, căci de aceste abia vom găsi câteva, foarte puţine. Nici muzee, cu colecţii bogate, nu avem.

Singurul muzeu, dar muzeu provincial, care nu poate rivaliza cu muzeele din occidentul Europei, este cel al lui Bruckenthal din Sibiiu, apoi câteva începuturi de colecţii, mai cu seamă de antichităţi, şi vre-o 3—4 biblioteci (Sibiiu, Cluj, Oşorheiu şi Alba-Iulia) mai de valoare. Atât ce avem. Chiar şi antichităţile romane, în cari a fost bogată ţara noastră, au fost duse cele mai multe din Ardeal şi azi fac podoaba muzeelor din ţările străine.

Monumente arhitectonice găsim prin Ardeal, dar de valoare artistică puţine. Astfel este cetatea lui Huniade de la Hunedoara, cu împunătoarea sală a cavalerilor. Ea a fost plăzmuită de măeştri aduşi din sudul Franciei. Sunt apoi de marcat câteva biserici, între cari amintesc biserica catedrală din Alba-Iulia cetate. Aceasta a fost restaurată în stil gotic de Huniade, iar turnul este plăsmuit în stil renaissance italian, cu acoperiş lătăreţ. Mai avem biserica luterană săsească din Sibiiu, zidită în stil gotic, în care între altele se află deasupra întrării în sanctuar, tabloul: Răstignirea lui Christos, făcut de pictorul sas Ioan de Râşnov (Johannes de Rosenau), la 1445. Mai sunt câteva biserici săseşti, între cari cu deosebire biserica Neagră din Braşov, apoi biserica catolică din piaţa Clujului şi dintre ale noastre biserica Sftului Nicolaie din Braşov (Şcheiu) şi catedrala Blajului. Zidiri monumentale private avem şi mai puţine, abia 3—4, sunt: casa familiei patriciane săseşti Pempflinger din Sibiiu, în care se află acum primăria oraşului, apoi palatul lui Bruckenthal din Sibiiu şi palatul Bánffy din piaţa Clujului, în stil barock.

Am amintit aproape tot, ce avem în acest gen. Dacă însă cutrierăm Ardealul, ne va cuprinde mirarea de câte ruine de cetăţi, de casteluri, şanţuri întărite, valuri şi alte fortificaţii vom da. In săsime, cum ştim, şi bisericile erau încunjurate cu ziduri, formând aşa numitele castele bisericeşti, iar în multe locuri găsim ziduite şi puse în stare de apărare chiar şi peşterile şi întrarea cheilor.

Ce înseamnă aceasta?

Răspunsul ne va scoate la iveală cauza, pentru care la noi nu s'au putut sălăşlui artele şi ştiinţele.

Ruinele vechilor întărituri ne spun în graiul lor tăcut, că multe şi mari vijelii şi potopenii au trecut peste aceste plaiuri. Pe când pe la sfârşitul secolului al IX-lea năvălirile de popoare pentru partea cea mai mare a Europei occidentale au încetat, în Ardeal şi ţările române megieşe ele au ţinut mai departe, până în timpurile mai nouă. Numai năvălitorii s'au schimbat. In locul Goţilor şi Hunilor ne-au năpădit Tătarii şi Turcii, apoi oştiri »creştine«, soldaţi de-ai generalilor austriaci şi adunături de haiduci, năimiţi de unii principi ardeleni. Iar pe unde străbăteau aceştia, pustiu şi golătate rămânea în urma lor. In deosebi erau prădalnici haiducii (hajdu), despre cari contimporanul Szamosközi (secl. XVII.) scrie, că trăiau numai din furat şi hoţii şi erau aplicaţi a comite ori ce fărădelegi. Jeleri din Ungaria, fără patrie şi fără căpătâiu, haiducii »stăteau aşa departe de omenime, încât afară de figura de om, nu aflai nimic omenesc la ei« — scrie mai departe Szamosközi. Cetind aceste, ţi se pare că ai înaintea ochilor descrierea lui Iornandes despre Huni, atât de asămănători sunt la fire barbarii vechi cu cei mai noi.

Năvălirile, războaiele neîntrerupte şi prădalnice au adus poporul ardelean la sapă de lemn. Lipsa şi sărăcia se ăţise, ca pecinginea, de oamenii uneori n'aveau ce mânca şi ce îmbrăca. S'ar părea, că aceasta e o fabulă sau exageraţie de necrezut, dar durere, e tristul adevăr. Date neîndoelnice îl verifică. Voiu cita aci un singur dat caracteristic pentru mizeria, ce domnea pe la sfârşitul secolului XVI-lea în Ardeal. In o consemnare de spese a bisericei catolice din Cluj, din 29 Decemvrie 1599 este însemnată următoarea erogaţiune a comunităţii bisericeşti: »Văzând (comunitatea) viaţa mizeră a *mulţimei de oameni goi şi fără haine*, a cumpărat pe sama lor un vig (bucată) de pănură cu 8 fl. şi iarăşi o jumătate de vig cu 3 fl. şi 90 de bani.«*)

*) Citat în Jakab Elek, Kolozsvár tört. II. p. 357.

Şi aceleaşi stări şi aceiaş mizerie dăinuia şi mai târziu, prin secolul al XVII. Nestabilitatea şi nesiguranţa era perpetuă şi frica să înrădăcinase atât de mult la popor, încât şi mai târziu, în vremuri mai pacinice, oamenii se gătiau a se refugia prin codri şi peşteri, îndată-ce aburea vre-o veste despre năvălitori.

Iată un esemplu în privinţa aceasta:

Când împăratul Iosif II în alianţă cu ţarina Rusiei, Caterina II, avea răsboiu cu Turcii, prin Ardeal să lăţi ştirea, că Turcii vor să năvălească la noi din Muntenia. Ardelenii să îngroziră şi între alţii Săcuii de pe valea Homorodului îşi aleseră ca adăpost peştera cea mare dela Almaş (Homorod). In ea voiau să se scutească sate întregi de urgia păgânilor. De astă dată n'a fost lipsă de fugă, căci cu Turcii s'a pus pace, dar cazul e caracteristic, arătându-ne, că chiar şi acum un secol şi ceva, bieţii oameni se gândeau a-şi părăsi casele şi avutul, ca să scape abia cu viaţa.

Intre astfel de împrejurări vitrege, este natural, că în cultivarea artelor şi ştiinţelor Ardealul a rămas îndărăpt şi abia în timpul mai nou, cu deosebire de la 1848 încoace, am făcut începuturile pe aceste terene.

Natura ne-a dăruit cu frumseţi admirabile, dar soartea ne a luat posibilitatea de-a putea copia aceste frumseţi în forme artistice şi a crea astfel monumente şi opere de artă de valoare.

Silvestru Moldovan.

STIRILE ZILEI.

— 13 Octomvrie v.

Reuniunea romînă de gimnastică și cântări din Brașov și-a ținut eri seara adunarea generală, în care comitetul reuniunei a raportat despre activitatea desfășurată în anul de gestiune 1906/7.

Din lipsă de spațiu, dăm astăzi un scurt urmat al acestei adunări, rezervându-ne să publicăm în unul din numerii viitori un raport mai amănunțit. La adunare au participat vreo 60 membri, cari au luat cu plăcere la cunoștință raportul general și raportul de casă al comitetului și aflându-se socotitele reuniunii în deplină ordine, au votat absolutoriu comitetului. Raportul comitetului și raportul de casă au prezentat de astădată un interes deosebit, raportându-se în mod amănunțit despre cele două concerte date la București, în Octombrie 1906. Din raportul casarului resultă, că venitul net al acestor două concerte a fost de *1165 cor. 88 b.* iar starea averii reuniunei în August st. n. a. c fost de *4676 cor. 69 b.* arătând însemnata creștere de 1076 cor. 97. b. față de anul premergător. S'a ales apoi noul comitet în persoanele membrilor vechiului comitet cu excepțiunea dlui G. Mercheșan, archivarul reuniunei care a cerut să fie înlocuit. Adunarea a ales în locul dsale de archivar pe dl V. Neguțiu, exprimând totodată fostului archivar mulțumite pentru serviciile prestate. După revizuirea socotelilor și darea absolutoriului membrul fundator al reuniunei, d-nul Dr. Vecerdea a interpelat pe președintele reuniunei în afacerea gravelor învinuiri ale »Deșteptării« adresate dlui Dima, că după concertele date la București *ar fi ridicat în timpul șederei sale acolo dela ministerul de instrucție al României suma de 12 mii lei* pentru acoperirea cheltuelilor avute de reuniune în București. Ne fiind nici o urmă de o astfel de sumă în rapoartele comitetului, interpelantul întreabă pe președinte, dacă are cunoștință de cele scrise de numita foaie și dacă are, e gata să dea lămuririle necesare? Președintele dr. V. Saftu declară că desbea acuma a luat cunoștință de aceste învinuiri aduse dlui Dima, iar în ce privește lămuririle cerute roagă pe membrul onorar al reuniunei dl G. Dima, care era de față la adunare, să dea lămuririle cerute, d-l G. Dima, urmând invitării prezidiului, dă într'un discurs mai lung, lămuririle cerute declarând că cele publicate de »Deșteptarea« nu sunt altceva decât niște minciuni grosolane. Interpelantul se declară mulțumit cu răspunsurile d-lor Dr. Saftu și G. Dima, iar membrul sprijinitor A. Bârseanu face următoarea propunere: »Adunarea generală luând act de informațiunile date de d-nii Dr. V. Saftu și G. Dima, se declară pe deplin mulțumită cu aceste informațiuni, considerând cele cuprinse în foaia *»Deșteptarea«* de *scorniluri tendențioase.* Adunarea primește cu unanimitate această propunere«.

Ne mai fiind nici un obiect la ordinea zilei, adunarea se închide.

Moartea fratelui reginei României. In urma încetării din viață a principelui de Wied, fratele reginei Elisabeta, curtea regală a luat doliu pe un termin de trei luni.

Sindicatul ziariștilor din București a trimes reginei următoarea telegramă: sindicatul ziariștilor din București ia împreună cu toată țara o vie parte la durerea ce lovește pe scumpa noastră Regină și augusta noastră protectoare a sindicatului, așa de crud încercată prin moartea augustului său frate. Roagă pe M. Sa să binevoiască a primi omagiile de adânc devotament ce cu această împrejurare prezintă sindicatul ziariștilor prin organul comitetului său.

Patriotismul lor. Ne comunică corespondentul din Budapesta:

Tinerimea maghiară de-o vreme încoace caută tot prilejuri de scandale. De pe timpul »lupteior« în contra darabanților și tuturor hoților de constituție, s'a obișnuit în așa măsură cu subvențiile și ajutoarele de partid, cât acuma face totul să devină vrednic de ele. Timpurile însă fiind destul de liniștite, după ce azi iarnă au sfârșit cu naționalitățile, acuma pornesc cu războiu asupra »dușmanilor din sânul națiunei«. Unul din aceștia a fost marele învățat Pikler, cel mai nou este popularul lor scriitor Eötvös K.

Anume, în un foileton al acestuia găsiră caracterizarea prințului Emeric, »fiul hăbăuc al lui Ștefan, cu apucături de sfântoc«... Astea le-a trebuit. Un nou trădător care îndrăsnește să reducă »gloriosa« istorie maghiară la adevărata ei valoare Societatea clericală »Sf. Emeric« — societatea lui Apponyi — s'a sufelcat și a pornit întâi asupra redacției »P. H«., ziarul care a publicat foiletonul. Editorul însă le-a arătat ușa, »nefiind dispus a se supune la cenzura unor studenți«. Se adunară deci și porniră la cafenea unde stă deobicei bătrânul scriitor. Au început să strige Abzug Eötvös, trăiască Apponyi, și câte de toate, dar nu mult. Cei dela mese i-au îmbrâncit frumușel afară.

Cu toate astea Apponyi e prea mulțumit și numai de cât a lichidat sumele.

Achitarea unui preot român. La 9 Mai 1906, scrie »Drapelul«, poporul din Obaba-Forgaci, nemulțumit cu notarul George Sztura, i-a strigat să abzică. Pentru aceasta s'a făcut un proces pentru »violență contra autorității« și tribunalul din Timișoara a condamnat pe preotul George Magheriu, pe motiv că a ațâțat poporul, la 8 luni temniță grea, pe 4 țărani la 3 luni și pe 5 țărani la câte o lună temniță. Condamnații au apelat la tablă. Tabla a achitat alaltăieri definitiv pe preotul Magheriu (dovedindu-se acuzele contra lui ca nebazate) dar a întărât pedeapsa celorlalți acuzați.

Inchiderea cârșmelor. In comitatul Nográd preturile toate au dat ordin pentru închiderea cârșmelor în zile de repaus. Crâșmarii au făcut apel la ministrul de interne, care a contramandat ordinul preturilor. In comitate, unde congregația n'a adus astfel de hotărîri, preturile n'au drept să închidă crâșmele, — spune motivarea ministerială.

Holera în Basarabia. Epidemia de holeră s'a întins cu repeziciune din Rusia centrală și de est, în cea de west, ajungând în Basarabia la granițele României. La Kișinău o fată de 15 ani s'a îmbolnăvit de holeră. Autoritățile rusești au luat măsuri energice pentru ca teribila epidemie să nu să întindă. Bolnava a fost izolată și serviciul sanitar a organizat barace de izolare. Populațiunea este îngrijată. In ținutul Moskovei și al Kievului epidemia a luat proporții mari.

Atelierul de odăjdii bisericești din Blaj De câțiva ani deja — scrie »Unirea« — s'a înființat în Blaj, la internatul de fetițe, un atelier pentru odăjdii bisericești. Se lucrează aici tot felul de odăjdii, numai din materie trainică, întru toate după prescrisele ritului răsăritean și în prețul cheltuielilor... Aceste odăjdii sunt cu cel puțin a patra parte din preț mai eftine decât cele cumpărate dela alte firme. Ajunge dacă se scrie o carte postală cu 5 fil. la »Internatul de fetițe« în Blaj (Balázsfalva) la adresa dlui dr. Victor Macaveiu, profesor de teologie acolo. Tot prin mijlocirea internatului de fetițe se pot comanda și potire, discuri, lingurițe, prapori, cărți bisericești, etc.

Recomandăm celor interesați sprijinirea acestei inoiri bune și folositoare.

Cutremurul din Calabria. După o ultimă depeșe sosită din Roma, numărul victimelor de la Feruzzano ar fi de 300. La Reggio Calabria s'au constatat alte pagube mari, cauzate de cutremur. In comunele următoare, cutremurul a pricinuit mari pagube: Gallina, Conduturi, Oppido, Caraffa, San Luca, San Lorezo, San Ferdinando, Rosarno, Catafforio, Santagata, Bova, Cosoleto, Bruzzano, Bianconovo, Catona, Ardore, Mammola, Precacore. In câteva din aceste localități sunt și răniți. Ziarele publică lungi depeși cu amănunte asupra dezastrului din Calabria. Comunele principale au suferit mari pagube. Trupele au început să scoată victimele de sub dărâmături, dar lucrările se fac cu mare greutate din cauza apelor mari și-a inundațiilor, precum și a ploilor cari sunt abundente. Comuna Bianconovo a fost cu desăvârșire distrusă, și numărul victimelor este foarte mare. Cu toată ploaia mare, populațiunea stă pe câmp. In unele localități, cutremurul continuă, dar cu manifestațiuni mai ușoare. La San Ilario palatul municipal s'a surpat. La Meletio s'au dărâmat mai multe locuințe.

Concert. Mâne seară va cânta în restaurantul »Transilvania« muzica militară. Inceputul la orele 8 seara. Intrarea 60 b.

Avis. Din causa repausului Duminecal va fi deschisă mâne în oraș dela orele 1—9 seara numai farmacia. »La Leu« a d-lui Stenner.

O doftorie ieftină de casă. — Pentru funcționarea regulată a mistuirei stomacului se recomandă folosirea cunoscutelor prafuri Seidlitz a lui Moll. Cutii originale à 2 cor. se pot căpăta zilnic prin postă de la farmacistul A. Moll, liferantul Curței din Viena Tuchlauben 9. In farmaciile d n provincie să se ceară preparatul A. Moll provăzut cu marca de contravenție și subscriere. — (1)

Congresul evangelicilor în Budapesta.

— 24 Octomvrie.

Secularizația bunurilor catolice a preocupat și ședința de azi a congresului evangelicilor. Din lungul raport ce am primit, scoatem următoarele:

S'a vorbit în contra cererei catolicilor ca statul să contribue la congrua lor. Să se reguleze salarele preoților catolici numai din averile lor uriașă. Alții n'a fost în contra, numai au cerut, atunci, înmulțirea și a ajutorului de stat ce primește biserica evangelică. — S'au iscat apoi scene furtunoase, îndueșătoare și brutale. *M. Zsilinszky*, secretar de stat, — pus în pensiune pe vremea când în ministeriile de interne, culte și justiție s'a făcut restaurarea, lăsându-se numai funcționarii catolici!! — a făcut să pornească discuții asupra cuvintelor de deschidere. Ceruse lămuriri dela prezident, cum a înțeles cuvintele sf. Scripturi: »Nu poftì ce-i a altuia!« Vorbitorul privește averile catolice, de averi ale statului, cari numai cu vremea și-au perdut destinarea. Inșii catolicii au fost de părerea asta înainte de 1848. Cu toții ne vărsăm sângele pentru patrie, deci cu toții avem drept la aceste bunuri.

Prezidentul *Fronay*, om bătrân cu glasul stâns, a spus din nou că secularizarea la dreptul vorbind e o *confiscare* și cea mai mare nenorocire pentru țară. (Aci a fost o scenă agitată. Se striga: »Nu cumva să ne facem catolici cu toții!?« și altele). E de regretat că un partid — cel poporal — s'a costituit pe baze confesionale. Să socotim *apoi marea primejdie ce amenință din partea naționalităților și socialiștilor, și să nu mai punem și noi vreascuri pe foc.* Vuia să închee tocmai cu o citație biblică când l-au năpădit lacrimile, de a trebuit să părăsească sala.

Agitația nu s'a potolit. Unii învinuiau pe Zsiliszky, și pe calvini, cari revin tot mereu la chestie. Alții, mai cu seamă preoțimea dela sate, făcea ovații zgomotoase acestuia. Luară mai mulți inși cuvântul. *Szentiványi*, deputatul dietat, făgăduia palme la câțiva preoți reniteți. Totul s'a sfârșit, apoi, trecându-se la ordinea zilei asupra chestiei. N'au destulă putere de a se desface cu totul de prejudiții.

Spicuiri.

Spiritele mari niciodată nu se împacă cu un anumit soiu de recompense. Ele pretind și se mulțumesc cu răsplata materială cuvenită muncii; cât privește pentru răsplăta morală o așteaptă nu de afară, ci dinăuntru dela ele însele — e mulțumirea ce ți-o aduc iubirea și jertfa ce ai arătat față de semeni, e conștiința împăcată pentru datoria împlinită.

Astfel s'au văzut oameni, cari au refuzat decorații, ca *Maupassant*, care a refuzat *»Legiunea de onoare« primită de alâți burghezi și aristocrați* de care el își bate joc cu atâta asprime și sfârbă în nuvelele sale, ca de pildă în *»Gogoloși de seu«*.

După-ce s'a publicat, chiar în *Monitorul oficial*, decretul prin care era numit *Cavaler de onoare al Crucii*, pictorul Courbet scria astfel ministrului în Iunie 1870: »Acest decret s'a dat publicității fără consimțământul meu. Convingerile mele se opun la aceea, ca eu să primesc a distincțiune, care decurge din ordinea monarhică«.

*

Are și Australia literatura sa! Cel puțin de câtă-va vreme. — La inceput ea părea un reflex al literaturii engleze; reprezentată prin poetul laureat *Brunton Stephen.*

Intre alții noi e și *George Essex Evans,* care a produs o mare însuflețire cu »Simfonia australiană«, un adevărat cântec de glorie în onoarea celei mai mari insule.

De altfel viața socială a orașelor mari cum este Sidney, procură un câmp de observație destul de variat și caracteristic pentru povestitorii și romancierii tineri, cari țin cu ori ce preț să dea și Australienilor literatura lor proprie. Un început bun se observă și în pictură.

*

După o informație a ziarului »Lokal-Anzeiger«, milionarul Carnegie, marele filantrop, care a dăruit până azi multe milioane pentru universități și pentru instituțiuni culturale, acest filantrop cunoscut de asemenea prin concursul ce dă materialicește pentru promovarea păcei universale, în timpul apropiatei lui călătorii prin Germania va oferi împăratului Wilhelm 1 milion de dolari (5 milioane coroane) pentru crearea unei mari biblioteci la Berlin.

In magistratura franceză, din pricina afluenței prea mari, se vorbește chiar de proletariat. Contribue la aceasta, în mare parte, retribuirea modestă și numărul mare al magistraților, din care decurge cea dintâi.

Dar această justiție muncește; Anglia are 60 de judecători pentru 500 de curți, pe când Franța are 1600 judecători pentru 375 tribunale — zice *»La Revue.«*

Dar — zicem noi — dreptatea se va împărți tot așa de bine în Franța ca și în Anglia, și încă poate cu mai puțină risipă, cu atâta eeosebire, că în Franța se împarte la mai mulți pe când în Anglia e un trust al lorzilor în justiție, cum e un trust al lui Rockefeler în petrolul american și cum vor fi trusturi în toată viața statului englez, ca să îndreptățească mizeria Irlandezilor și tributul de peste o mie de bărbați și femei, ce aruncă anaul foamea, din Londra numai, în valurile Tamisei.

M.

ULTIME STIRI.

Viena, 26 Octomvrie. Sănătatea împăratului face progrese considerabile. Simptomele boalei încep să dispară și apetitul și forțele sunt aproape normale. Imbunătățirea, o dovedește și faptul, că eri nu s'au mai publicat buletine oficiale.

București, 26 Octomvrie. Mâne va avea loc o mare procesiune pentru ploaie, care va porni din curtea Mitropoliei, în cap cu mitropolitul primat, preoții și școalele primare și secundare.

Viena, 26 Octomvrie. E lucru sigur acuma că miniștrii cehi Dr. Forst și Pacac își vor înainta demisiile, în urma hotărârei comitetului executiv al tinerilor cehilor de ai invita să-și prezinte demisiile. E probabil că demisiile vor fi primite, dar chestiunea va rămâne în suspens până la aranjarea compromisului așa că cei doi miniștri cehi vor rămâne pentru moment la posturile lor.

Madrid, 26 Octomvrie. Ploi torențiale și neîntrerupte au provocat inundații teribile în Catalonia și Aragonia. Eri s'a revărsat și fluviul Ebro inundând orașul Tortosa, care se află în întregime sub apă. Se svonește că un tren venind din Valencia a căzut în Ebro. S'au trimis trenuri de ajutoare. Din alte localități vin deasemenea știri că inundațiile au făcut pretutindeni adevărate dezastre. In multe locuri comunicația pe calea ferată e cu desăvârșire intreruptă.

Roma, 26 Octomvrie. O telegramă sosită ziarului „Corriere d'Italia" din Reggio Calabria anunță că de sub ruine s'au scos 200 de morți. Numărul răniților trece de 500. Ferruzzano avea 2700 locuitori, din cari 500 au emigrat la America în 1905.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1906 7 Octombre.	Activ:	1907 29 Septembre.	1907 6 Octombre.
119.014 063	85419063 Reser. metal. aur 100200004 / 33595000 „ Trate aur 41005000	138.071,169	141.205,004
682,210	Argint și diverse monede	387,217	393,105
87.793,166	Portofoliu Român și străin. . . .	87.691,927	83.268,601
30.225,296	*Impr. contra efec. publice 16109900 / „ „ „ în cont-corent 20708654	37.880,648	36 818,554
11.999.924	Fonduri publice	11.999,924	11.999,924
14 796,390	Efectele fondului de reservă . . .	15 806,084	15.806,084
2 903,324	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	3 253,121	3.253,121
5.774.517	Imobile	5.916,222	5.917,915
604,705	Mobilier și Mașini de Imprimerie .	639,173	639,874
500,133	Cheltueli de Administrațiune . . .	460,770	548,030
110.213,925	Depozite libere	106.228,549	105.179,549
12.213,671	Conturi curente	26.173,867	34.951 981
22.102,533	Conturi de valori	30.773.116	26.819.767
418 823,857		465.281.787	466.801,509
	Pasiv:		
12.000.000	Capital	12.000,000	12.000,000
21 402 642	Fond de rezervă	23.051,453	23.086,848
3.253.368	Fondul amortis. imob. și material .	3.473,646	3.504,226
269.276.580	Bilete de Bancă în circulațiune . .	317.345,970	319.742,490
1.646,498	Profituri și perderi	2 077,070	2.077,070
1.030,844	Dobânzi și beneficii diverse . . .	1.105,099	1.211,331
110.213,925	Depozite de retras	106 228,549	105.179,549
—	Conturi curente	—	—
418 823 857	Scomptul 7%	465.281.787	466.801,509
	* Dobânda 7%.		

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à 10 fil. se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria, de pe parcul Rudolf și la **Eremias Nepoții.**

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.